

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

VALTION TILINPÄÄTÖSKERTOMUKSEN *tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden varmistaminen*

4/2006

OHJAUS JA
TILIVELVOLLISUUS

VALTION TILINPÄÄTÖSKERTOMUKSEN
*tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden
varmistaminen*

Valtioneuvoston controllerin ohje ja menetelmäkuvaus

4/2006

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
VALTIOVARAIN CONTROLLER -TOIMINTO

OHJAUS JA
TILIVELVOLLISUUS

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Snellmaninkatu 1 A
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin

(09) 160 01

Telefaksi

(09) 160 33123

Internet

www.vm.fi

Julkaisun tilaukset

Puh. (09) 160 34849

Taitto

VM/Viestintä

ISSN 1796-1351

ISBN 951-804-670-0 (pdf)

HELSINKI 2006

KUVAILULEHTI

Julkaisija ja julkaisuaika	Valtiovarainministeriö, joulukuu 2006		
Tekijät	Valtiovarain controller –toiminto, Tuomas Pöysti, Jan Holmberg		
Julkaisun nimi	Valtion tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden varmistaminen.Valtioneuvoston controllerin ohje ja menetelmäkuvaus		
Julkaisun osat/ muut tuotetut versiot	Julkaisu on saatavissa Internetistä osoitteesta www.vm.fi/julkaisusarjat		
Asiasanat	Tilinpäätös, tilinpäätöskertomus, tilivelvollisuus, arviointi, tulosohjaus, talousarvio, talouspolitiikka, finanssipolitiikka, konserniohjaus		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ohjaus ja tilivelvollisuus, 4 /2006		
Julkaisun tunnistetiedot	ISSN 1796-1351	ISBN 951-804-565-8 (PDF)	
	Sivuja 23	Kieli Suomi	Hinta -
Julkaisun myynti/jakaja	Valtiovarainministeriö, valtiovarain controller -toiminto, puh. (09) 160 34849		
Painopaikka ja -aika			
Tiivistelmä	<p>Tässä julkaisussa esitetään valtioneuvoston controllerin valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) perusteella hyväksymät arviointiperusteet, joiden mukaan valtiovarain controller –toiminnossa arvioidaan ja varmistetaan valtioneuvostolle valtion tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuus ja riittävyys sekä hyödynnettävyys eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisen päätöksenteon kannalta. Julkaisussa esitettävät arviointiperusteet soveltuvat myös ministeriöiden ja politiikkaohjelmien käytettäväksi niiden varmistamiseksi, että ehdotukset tilinpäätöskertomukseen otettaviksi tuloksellisuuden kuvaukseksi täyttävät tietojen oikeellisuudelle ja riittävyydelle asetettavat vaatimukset.</p>		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare och datum	Finansministeriet, december 2006.		
Författare	Tuomas Pöysti, Jan Holmberg		
Publikationens titel	Säkerställande av riktigheten och tillräckligheten av uppgifterna i statens bokslutsberättelse –Direktiv och metodbeskrivning av controller vid statsrådet		
Publikationens andra versioner	Publikationen finns tillgänglig på Internet, på webbsidan www.vm.fi/julkaisusarjat		
Nyckelord	Bokslut, bokslutsberättelse, redovisningsskyldighet, utvärdering, resultatstyrning, budget, ekonomisk politik, finanspolitik, koncernstyrning		
Publikationsserie och nummer	Styrning och redovisningsskyldighet, 4/2006		
Publikationens kännetecken	ISSN 1796-1351	ISBN 951-804-670-0 (pdf)	
	Sidor 23	Språk Finska	Pris
Beställningar/distribution	Finansministeriet, finanscontrollerfunktionen, tfn (09) 160 34849		
Tryckeri/tryckningsort och -år			
Sammandrag	<p>Sammandrag: I publikationen presenteras utvärderingskriterier som controller vid statsrådet har godkänt med stöd av lagen om statsbudgeten (423/1988). Kriterierna används av finanscontrollerfunktionen för att utvärdera och säkerställa för statsrådet uppgifterna i statens bokslutsberättelse samt för att utvärdera och säkerställa huruvida uppgifterna kan utnyttjas av riksdagen och regeringen vid beslutfattande i fråga om statsfinanserna. Kriterierna som presenteras i publikationen kan även användas av ministerier och politikprogrammen då de säkerställer att förslagen till redogörelsen för resultaten av verksamheten uppfyller de krav som ställs på riktigheten och tillräckligheten av uppgifterna.</p>		

FACT SHEET

Publisher and date	Ministry of Finance, December 2006.		
Author (s)	Tuomas Pöysti, Jan Holmberg		
Title of publication	Ensuring the true and fair view of information in the report on state annual accounts - Guidelines and description of methods issued by government controller general		
Parts of publication/ other versions released	The publication is available on Internet at the website www.vm.fi/julkaisusarjat		
Keywords	Financial statements, annual report, accountability, evaluation, management by results, budget, economic policy, fiscal policy, group steering		
Publications series and number	Governance and Accountability, 4/2006		
Identifications	ISSN 1796-1351	ISBN 951-804-670-0 (PDF)	
	No. of pages 23	Language Finnish	Price -
Sales distribution	Ministry of Finance, Government Financial Controller's Function, tel. +358 9 160 34849		
Printing place and year			
Abstract	<p>The publication presents assessment criteria approved by government controller general according to State Budget Act (423/1988) for evaluating and ensuring that the report on state annual accounts give a true and fair view and that the information is available and accessible in parliamentary and government decision-making concerning central government finances. The criteria presented can also be used by ministries and policy programs when ensuring that the information on description of performance provided by them to the report on state annual accounts fulfil the requirements of true and fair view.</p>		

Valtiovarain controller -toiminnolle

Tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden sekä hyödynnettävyyden arviointi

Valtiovarain controller –toiminnon tehtävänä valtioneuvoston finanssivalvojana on valtion talousarviosta annetun lain 24 f §:n 1 kohdan mukaan varmistaa valtioneuvostolle, että valtion tilinpäätöskertomus antaa laissa säädetyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot. Valtion talousarviosta annetun lain 17 ja 18 §:n perusteella valtion tilinpäätöskertomuksen on annettava oikeat ja riittävät tiedot valtion talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista ja taloudellisesta asemasta sekä valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä kannalta tärkeimmistä seikoista samoin kuin tärkeimmät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä ministeriöiden toimialoilla. Controller –toiminnon tehtävänä on lainkohdan mukaan edelleen varmistaa, että tilinpäätöstiedot ja muut tärkeimmät valtiontaloutta ja tuloksellisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla ja hyödynnettävissä valtiontaloutta ja toiminnan ohjausta koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa sitä, että controller –toiminto kiinnittää huomiota myös tietojen olennaisuuteen ja hyödynnettävyyteen erityisesti eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisen päätöksenteon kannalta.

Valtioneuvoston controller on vahvistanut tässä julkaisussa esitettävät arviointiperusteet ja työohjeet sovellettavaksi valtiovarain controller –toiminnossa sen arvioidessa valtion tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä sekä hyödynnettävyyttä. Controller –toiminnon käyttämät arviointiperusteet ja controller –toiminnon sisäiset työohjeet lähetetään tilinpäätöskertomusmenettelyn avoimuuden ja objektiivisuuden edistämiseksi tiedoksi –kohdassa mainituille.

Kunkin ministeriön ja valtion tilinpäätösehdotuksen osalta valtiokonttorin sekä politiikkaohjelmien osalta kunkin ohjelmajohtajan esityksestä ohjelmaa koordinoivan ministerin tehtävänä on huolehtia, että ehdotukset tilinpäätöskertomukseen täyttävät niille talousarviosta annetun lain ja asetuksen perusteella asetettavat laatuvaatimukset. Ministeriöt ja ohjelmajohtajat voivat hyödyntää ja valtioneuvoston controller suosittelee hyödynnettäväksi tässä julkaisussa esitettyjä arviointiperusteita tilinpäätöskertomukseen tekemiensä ehdotusten tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden sekä hyödynnettävyyden varmistamisessa. ***Tarkistuslistoja tällä tavoin sovellettaessa on otettava huomioon se, että tarkistuslistat ovat luonteeltaan yleisiä ja niillä on controller –toiminnon oman työn***

linjaamiseksi pyritty tavoittamaan myös sellaiset erityiskysymykset, jotka tulevat esille vain osassa hallinnonaloja. Tarkistuslista on näin pitkä, koska sitä on tarkoitettu käytettäväksi soveltuvin osin.

Tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuutta, riittävyttä ja hyödynnettävyyttä koskeissa arviointikriteereissä on erityisesti otettu huomioon valtiovarainministeriön kirjeessä 8.11.2006 (VM 8/032/2006) esitetyt tilinpäätöskertomuksen kehittämislinjaukset kertomusmenettelyn keskittämistä olennaisiin kysymyksiin ja teemakohtaisten arviointien ottamisesta käyttöön. Kirjeessä esitettyjen linjausten mukaisesti toimialoittaisissa tuloksellisuuden kuvauksissa keskitytään muutamaa, eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisen ja laajemmin julkistaloudellisen päätöksenteon kannalta olennaisimman yhteiskunnallisen vaikuttavuustiedon (yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamista ja saavuttamatta jäämistä) tiiviiseen esittämiseen. Tämän lisäksi tilinpäätöskertomuksen tuloksellisuuden kuvauksiin sekä kertomuksen yleisiin poikkialueellisiin lukuihin otetaan tärkeimmät havainnot ja hallituksen johtopäätökset muutamasta valitusta teemasta tehdystä arvioinnista tai itsearvioinnista. Ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvauksissa tällaisia arviointiteemoja voi olla hallinnonalasta riippuen yhdestä kolmeen.

Tässä julkaisussa esitettävien arviointikriteerien tarkoituksena on ohjata controller –toiminnon arviointityötä ja tilinpäätöskertomusmenettelyn kehittämiseen ja ohjaukseen liittyvää työtä siten, että kertomuksen sisältö keskitettäisiin nimenomaan eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisen päätöksenteon kannalta olennaisimpiin asioihin.

Valtioneuvoston controller Tuomas Pöysti

Finanssineuvos Jan Holmberg

JAKELU Valtiovarain controller –toiminnon henkilöstö
 TIEDOKSI Ministeriöt
 Poliittikaohjelmia koordinoivat ministerit
 Ohjelmajohtajat
 Valtiovarainministeri
 Toinen valtiovarainministeri
 Valtiosihteeri Pertti Rauhio
 Valtiovarainministeriön
 - valtiosihteeri kansliapäällikkönä Raimo Sailas
 - alivaltiosihteerit
 - osastot ja yksiköt
 - budjettiosaston taloushallinnon yksikkö
 - budjettiosaston sektorihenkilöt
 Valtiovarainvaliokunnan sihteeristö
 Valtiontilintarkastajat
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 Eduskunnan keskusksalia
 Tasavallan Presidentin kanslia

Sisälllys

1	MINISTERIÖN TOIMIALAN TULOKSELLISUUDEN KUVAUKSEN TARKISTUSLISTA.....	9
1.1	Tietojen sisältö.....	10
1.2	Tietojen kattavuus ja kohdentuminen taloudellisiin kysymyksiin.....	11
1.3	Esittämistapa ja tietolähteiden tarkistettavuus.....	12
1.4	Indikaattoreiden laatukriteerit.....	13
1.5	Arviointien yleiset laatukriteerit.....	13
1.6	Tiiviys ja ymmärrettävyys.....	15
1.7	Ministeriöiden sisäisen valvonnan tukeminen neuvonnalla.....	16
2	POLITIikkaOHJELMIEN VAIKUTTAVUUSKATSAUSTEN TARKISTUSLISTA.....	17
3	TILINPÄÄTÖSKERTOMUKSEN POIKKIHALLINNOLLISTEN LUKUJEN OIKEELLISUUDEN JA RIITTÄVYYDEN KRITERIT.....	19
4	VALTioneuvoston CONTROLLERIN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	21
4.1	Lausuman luonne ja sisältö.....	21
4.2	Lausuman perustana olevat analyysit ja kontrollit.....	22

1 MINISTERIÖN TOIMIALAN TULOSELLISUUDEN KUVAUKSEN TARKISTUSLISTA

Valtion talousarviosta annetun asetuksen 68 b §:ssä säädetyn ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvauksen oikeellisuutta ja riittävyttä sekä hyödynnettävyyttä arvioidaan valtiovarain controller –toiminnossa yksityiskohtaisemmin jäljempänä tarkistuslista muodossa esitetyillä kriteereillä. Kriteerit kuvaavat talousarvioasetuksen säännösten tulkintaa siten, että painotetaan tietojen **olennaisuutta ja raportoinnin keskittämistä eduskunnan ja hallituksen valtionaloudellisen vallan käytön ja sen yhteiskunnallisen vaikutavuuden kannalta olennaisimpiin kysymyksiin**.

Valtion talousarviosta annetun lain 17 §:n mukaisesti tilinpäätöskertomuksessa keskitytään erityisesti yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskeviin tietoihin. Lähtökohtaisesti tärkeimpiä yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevia tietoja ovat tiedot, jotka kertovat **talousarvioesityksen pääluokkaperusteluiden selvityksissä esitettyjen yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden toteutumisesta ja toteutumatta jäämisestä sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjen toimenpiteiden kustannuksista**. Talousarvioasetuksen 68 b §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu hallinnonalan tilinpäätösanalyysi toteutetaan tilinpäätöskertomuksessa siten, että yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevien tietojen yhteydessä esitetään analyysi tai perusteltu arvio resurssien kohdentamisen ja käytön yhteys yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden saavuttamisen asteeseen.

Tarkistuslistoja sovellettaessa on muistettava, että

- **osa kysymyksistä ei ole merkityksellisiä kaikilla hallinnonaloilla ja listassa on otettu huomioon eri hallinnonaloilla olevia erityiskysymyksiä**, jotka eivät välttämättä ole merkityksellisiä toisilla hallinnonaloilla. Listoja **ei voida soveltaa mekaanisesti** siten, että jokaisen hallinnonalan osalta käytäisiin läpi ja edellytettäisiin tilinpäätöskertomuksessa esitettävän kaikki tarkistuslistassa esitetyt seikat.
- yleisenä tavoitteena tulee olla liian **raskaan raportointiprosessin välttäminen** ja raportoinnin rajaaminen julkisen talouden kannalta olennaisimpiin asioihin, jolloin raportoinnissa joudutaan tekemään valintoja käsiteltävien aiheiden suhteen

- yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksen raportointi ei ole ongelmaton eikä se voi olla täydellistä
- yhteiskunnallisen vaikuttavuuden raportoinnin tärkein tehtävä on herättää keskustelua toiminnan painotuksista ja käytetyistä resursseista sekä niillä saavutetuista tuloksista

1.1 Tietojen sisältö

1. Esitetäänkö tuloksellisuuden kuvauksen alun toimintakatsauksessa¹:
 - mitkä ovat tärkeimmät muutokset ministeriön ja hallinnonalan tehtävissä ja toiminnan painopisteissä?
 - mikä on ministeriön yleisarvio vastuullaan olevien yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden saavuttamisesta ja siitä miltä osin ne ovat saavuttamatta?
 - mikä on ministeriön yleisarvio vastuullaan olevien yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden saavuttamisen asteen yhteydestä toimintaympäristön muutoksiin?
 - mitkä ovat toimialalla tärkeimmät yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen, hallinnonalan tuloksellisuuteen sekä valtiontalouteen kohdistuvat riskit?
2. Esitetäänkö tuloksellisuuden kuvauksessa tärkeimpinä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden sekä tilinpäätösanalyysin tietoina²:
 - indikaattorien avulla taulukko- tai kuviomuodossa talousarvioesityksen pääluokkaperusteluiden selvitysosassa esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisen astetta koskeva monivuotinen kehitystrendi?
 - indikaattorien avulla tai muutoin tavoitteiden saavuttamiseksi käytetyt resurssit siten, että kustannustasoa ja tuottavuuden kehitystä koskeva kehitystrendi on havaittavissa?³
 - 1 – 3 olennaisen asiakokonaisuuden osalta tehtyihin arviointeihin perustuvat hallituksen keskeiset havainnot siitä, miten talousarvioesityksen pääluokan ja luvun selvitysosassa esitetyt yhteiskuntapolitiikan tavoitteet on saavutettu ja miltä osin ne ovat saavuttamatta?

1 Talousarvioasetuksen 68 b §:n 1 momentin 1-2 kohdat.

2 Talousarvioasetuksen 68 b §:n 3 - 6 kohdat.

3 Näihin tietoihin sisällytetään myös henkilöstöresurssien käyttö siten, että talousarvioasetuksen 68 b §:n 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla saadaan tiedot henkisten voimavarojen kehityksestä ja käytön tuloksellisuudesta.

3. Esitetäänkö hallinnonalalla toimivista valtion liikelaitoksista yhteenvedotiedot ja yleisarvio⁴:
 - miten eduskunnan asettamat palvelutavoitteet ja ministeriön asettamat tulostavoitteet ovat toteutuneet?
4. Esitetäänkö hallinnonalalla olevista talousarvion ulkopuolisista valtion rahastoista yhteenvedotiedot ja arvio⁵:
 - miten rahasto on saavuttanut sille asetetut yhteiskunnalliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä mikä on tavoitteiden saavuttamista koskevat kehitystrendit?
 - miten rahaston tuotot ja kulut, tulos, tase sekä rahavirrat ovat kehittyneet?
 - mitä siirtoja ja rahavirtoja on ollut rahaston ja talousarvioletalouden välillä?
5. Esitetäänkö tuloksellisuuden kuvauksessa yhteenvedo valtion yhtiövarallisuuden kehityksestä ja tuotosta ja⁶:
 - mikä on ollut ministeriön hallinnoitavan valtion yhtiöomaisuuden arvon ja siitä saatujen osinkotuottojen kehitys sekä myyntituotot?
 - miten omistajapolitiikalle asetetut tavoitteet ovat yhtiöomaisuuden hoidossa toteutuneet?
 - miten yhtiöissä, joissa valtio-omistajalla on strategista intressiä tai jotka toteuttavat valtion erityistehtävää, on yhtiöiden kannattavuus, vakavaraisuus ja yhtiöomistuksen arvo ovat kehittyneet?

1.2 Tietojen kattavuus ja kohdentuminen taloudellisiin kysymyksiin

1. Ovatko yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tiedot taloudellisesta näkökulmasta kattavia eli
 - käsittävätkö ne pääluokkaperusteluiden selvitysosissa asetetut olennaisimmat yhteiskuntapolitiikan tavoitteet?
 - onko tavoitteilla ja niiden toteutumista kuvaavilla tiedoilla selkeä yhteys valtiontaloudelliseen päätöksentekoon tai julkisen talouden hoitoon?

4 Talousarvioasetuksen 68 b §:n 7 kohta.

5 Talousarvioasetuksen 68 b §:n 7 kohta.

6 Talousarvioasetuksen 68 b §:n 8 kohta.

2. Esitetäänkö tuloksellisuuden kuvauksessa ja siihen liittyvissä arvioinneissa tuloksellisuudesta⁷:
 - missä määrin erityisesti myönnettävät ja maksettavat merkittävät lakisäätöiset ja harkinnanvaraiset valtionavut ovat saavuttaneet niille asetetut tavoitteet tai edistäneet talousarvioesityksen pääluokan ja luvun selvitysosissa tai lainsäädännössä ja hallituksen esityksen perusteluissa esitettyjen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista?
 - mikä on siirtomenomäärärahoista rahoitettavan toiminnan taloudellisuuden ja tuottavuuden sekä laadun kehityksen pääpiirteet?
 - miten taloudellisesti merkittävä lainsäädäntö on saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja mitä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia tai olennaisia ympäristövaikutuksia lainsäädännöllä on ollut?
 - yleisarvio, miten ja missä määrin valtion virastojen ja laitosten toiminta on onnistunut tukemaan pääluokkaperusteluiden selvitysosissa esitettyjen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista?⁸

1.3 Esittämistapa ja tietolähteiden tarkistettavuus

Onko:

- ministeriön ehdotus ministerin/ministereiden esittelystä allekirjoittama?
- vaikuttavuusindikaattorit esitetty käyttämällä virallisiin tilastoihin tai muuten järjestelmälliseen seurantamenetelmään perustuvilla indikaattoreilla tai ainakin suurimmalta osin objektiivisesti arvioitavissa olevilla laadullisilla kriteereillä?
- onko arviointien havainnot esitetty kriittisesti ja tiiviisti?
- tilasto- ja indikaattoritietojen sekä muiden numeeristen tietojen lähde ja laskentaperusteet mainittu, tarvittaessa viittaamalla tätä kuvaaviin dokumentteihin?
- indikaattori- ja arviointiperusta ilmiötä ja yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista hyvin kuvaava vai kuvaavatko indikaattorit enemmän panoksia kuin tuoksia ja tavoitteiden saavuttamista?
- tuloksellisuuden kehityksestä esitetty kehitystrendistä oikean kuvan antavat aikasarjat?
- kaavioissa otsikointi, skaalaukset ja esittämistapa sellainen, että se antaa myös suhteellisesti oikean kuvan kehityssuunnasta?
- sama ilmiö esillä todennäköisesti jollakin muulla hallinnonalalla ja onko raportointi tältä osin riittävästi sovitettu yhteen?

⁷ Talousarvioasetuksen 68 b §:n 6 kohta.

⁸ Tilinpäätöskertomukseen ei oteta yksityiskohtaisia tietoja hallinnon toimenpiteistä ja hallinnon tuottamista suoritteista ja niiden laadusta (toiminnallinen tuloksellisuus) vaan toiminnallisen tuloksellisuuden tiedot raportoidaan ministeriön ja hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintakertomuksissa, jotka ovat yleisesti saatavilla netra –portaalin (www.netra.fi) kautta.

1.4 Indikaattoreiden laatukriteerit

Täyttääkö indikaattori seuraavat hyvälle indikaattorille asetettavat vaatimukset?

Hyvä indikaattori:

- kuvaa tarkoitettun ilmiöalueen ydintä (relevanssi)
- on merkittävä ohjaukselle ja johtamiselle?
- mittaa riittävän pätevästi ja luotettavasti tarkoitettua asiaa (validiteetti ja reliabiliteetti)?
- mittaa toiminnan ja resurssien käytön yhteiskunnallisia tuloksia eikä pelkästään julkisen toiminnan volyyymiä
- on ymmärrettävä sekä sisällön että soveltamisalueen suhteen
- ei ole päällekkäinen muiden indikaattoreiden kanssa
- on riittävän helposti saatavilla
- on vertailtavissa, mielellään kansainvälisesti
- on selkeällä tavalla yhteydessä politiikkatavoitteisiin ja politiikkavälineisiin
- katsoo riittävästi myös eteenpäin, ja jos on tulevaisuuteen katsova indikaattori, on myös riittävästi ennustamiskykyinen

1.5 Arviointien yleiset laatukriteerit

Vastaako tilinpäätöskertomukseen tietystä asiakokonaisuudesta tai teemasta laadittu arviointi ja sen tulosten esittäminen jäljempänä esitettäviä hyvän yhteiskuntapolitiikan ja hallinnon toiminnan strategia-analyysin vaatimuksia?

Ministeriöiden itsensä ja niiden sisäisen valvonnan asiana on huolehtia siitä, että tilinpäätöskertomusta varten laadittavat arvioinnit täyttävät objektiiviselle arviointitoiminnalle asetettavat kriteerit. Valtiovarain controller –toiminnossa ei voida systemaattisesti todentaa arviointien laatukriteereiden täyttämistä. Controller –toiminto kiinnittää kuitenkin omassa ohjauksessaan ja neuvonnassaan sekä tilinpäätöskertomukseen tehtyjen esitysten arvioinnissa huomiota siihen, onko jäljempänä yleisesti esitettyjä objektiivisen arviointien kriteerejä pyritty soveltamaan.

Tilinpäätöskertomukseen otetaan eduskunnan ja hallituksen valtiontaloudellisen päätöksenteon kannalta olennaisista asiakokonaisuuksista laadittavien arviointien tuloksia siten, että tilinpäätöskertomuksessa raportoidaan arvioinnin tärkeimmät johtopäätökset ja havainnot. Arvioinnin menetelmät ja arvioinnin tulokset raportoidaan yksityiskohtaisemmin erillisessä dokumentissa, johon voidaan viitata tilinpäätöskertomuksen tekstissä.

Tilinpäätöskertomusta varten laadittavan arvioinnin tarkoituksena on selvittää mahdollisimman objektiivisella tavalla:

- missä määrin aihealueella on saavutettu yhteiskuntapolitiikalle asetetut tavoitteet tai miten jokin tietty lainsäädäntö tai rahoitusjärjestelmä on toiminut tavoitteiden saavuttamisen välineenä,

- mitkä ovat olleet tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjen toimenpiteiden kustannukset
- mitä muita vaikutuksia yhteiskuntapolitiikalla ja siinä tehdyillä toimenpiteillä on ollut
- mikä on voimavarojen kohdentamisen ja käytön tehokkuus. Tehokkuutta voidaan selvittää esimerkiksi kustannusten ja vaikuttavuuden välisenä suhteena tai arvioimalla julkisen toiminnan ja palvelutuotannon tuottavuuden kehitystä.
- mitkä ovat toteutuneet taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset taloudellisesti merkittävällä lainsäädännöllä tai lakiin perustuvalla järjestelmällä

Tilinpäätöskertomukseen tehtävä arviointi pyrkii siten kriittiseen yhteiskuntapolitiikan strategia-analyysiin, jossa arvioidaan tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden sekä toimintatapojen ja –rakenteiden tehokkuutta ja taloudellisuutta sekä tuloksellisuutta ja taloudellisuutta koskevia riskejä.

Arvioinnin kohteeksi voidaan ottaa myös hallinnon ja laajemmin julkisen palvelutuotannon rakenteisiin ja toimivuuteen liittyviä kysymyksiä. Tavoitetilassa arvioinnit palvelevat toimialan yhteiskuntapolitiikan strategista valmistelua ja hallinnon ja palvelutuotannon johtamista. Tavoitteena on, että tilinpäätöskertomukseen tehtävät arvioinnit osaltaan tukevat sitä, että:

- yhteiskuntapolitiikan ja sen vaihtoehtojen kustannukset ovat tiedossa
- hallinnossa ja julkisessa palvelutuotannossa on tunnistettu ydintehtävät ja tuotettavat suoritteet ja suoritetuotannon ja sen vaihtoehtojen kustannukset ja tuottavuuskehitys ovat tiedossa
- yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden ja keinojen asettamisessa sekä eri ohjauskeinojen käyttöä harkitessa tiedetään asiakokonaisuutta koskeva kehitys ja toimenpiteiden kustannukset
- toimintatapoja ja rakenteita arvioidaan ja kyseenalaistetaan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, laadun ja kustannusten välisten suhteiden objektiivisen analyysin perusteella

Hyvä arviointi tuottaa valitusta teemasta objektiivista tietoa edellä kuvattuihin tarkoituksiin. Arviointi voidaan tehdä joko itsearviointina tai ulkopuolisten arvioitsijoiden tuottamana. Tärkeää itsearvioinneissa on, että näkökulma on riittävän kriittinen ja objektiivinen siten, että tarkasteltavasta asiasta saadaan mahdollisimman objektiivista tietoa. Tarkoituksena siten ei ole pyrkiä legitimoimaan nykyisiä käytäntöjä. Tärkeää arvioinnissa, erityisesti ulkopuolisia arvioitsijoita käytettäessä on, että asianomaisen ministeriön esityksestä hallitus ottaa vastuulleen esitettävät johtopäätökset. Raportoinnissa ei siten voida mennä pelkästään ulkopuolisten arvioitsijoiden taakse.

Tilinpäätöskertomusta varten laadittavassa hyvässä arvioinnissa on:

- määriteltä selkeästi arvioinnin teema ja tehtävä sekä tavoitteet
- arvioinnin toimeksiannossa edellytetty analysoitavaksi ja toteutuksessa analysoitu yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista ja saavuttamatta jäämistä sekä käytettyjen keinojen tehokkuutta ja taloudellisuutta sekä muita vaikutuksia
- voimavarojen tehokkaan kohdentamisen ja käytön näkökulma otettu huomioon
- sitouduttu mahdollisimman objektiiviseen ja kriittiseen analyysiin ja otettu monipuolisella ja tasapuolisella tavalla huomioon erilaiset asiaan liittyvät näkökohdat
- määriteltä selkeästi arvioinnin menetelmä ja arviointiin hankittava tietoaineisto
- käytetty menetelmää ja lähdeaineistoja, joiden perusteella voidaan päteväällä tavalla saada tietoa arvioinnin kohteena olevasta asiakokonaisuudesta ja arvioinnin kysymyksenasettelusta
- lähde- ja havaintoaineistojen avoin tunnistaminen siten, että arvioinnin tietoperusta ja päättelyn pätevyys ovat tarkistettavissa
- johdonmukainen argumentaatio ja johtopäätösten perustelevuus yhdenmukaisesti havaintoaineiston kanssa

1.6 Tiiviys ja ymmärrettävyys

1. Onko ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvaus pituudeltaan enintään 10-15 sivua ?
2. Onko tuloksellisuuden kuvauksessa
 - asiat esitetty yleiskielellä ja vältetty hallintokielen ja suunnitteluslangin käyttö?
 - asiat esitetty tavalla, että ne avautuvat kansalaisille?
 - asiat esitetty hallituksen tekstinä eikä ministeriön virkamiesten kirjeenä valtiovarainministeriön virkamiehille?
3. Keskitytäänkö tuloksellisuuden kuvauksessa yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamisen ja sitä koskevien kehitystrendien arviointiin sekä toiminnan ja valtion varojen käytön tuloksiin vai onko tekstissä jääty kuvailemaan hallinnon toimintaa ja hankkeita?
4. Painotetaanko kuvauksessa valtiontaloudellisesti merkittävimpiä asioita?
5. Voiko esitettyjen tietojen perusteella hallitus ja eduskunnan valtiovarainvaliokunta käydä keskustelua yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamista ja haasteita sekä rahoitusta koskevista kehityslinjoista samoin kuin määrärahojen ja valtion toiminnan kohdentamisesta mahdollisimman tuloksellisella tavalla?

1.7 Ministeriöiden sisäisen valvonnan tukeminen neuvonnalla

Ministeriöillä ja politiikkaohjelmien koordinoivilla ministereillä ja ohjelmajohtajilla on politiikkaohjelmien osalta vastuu siitä, että tilinpäätöskertomusta varten laadittavat ehdotukset tuloksellisuuden kuvauksiksi antavat oikean ja riittävän kuvan tuloksellisuudesta. Sisäisen valvonnan menettelyillä olisi osaltaan varmistettava tilinpäätöskertomuksessa tapahtuvan tulosraportoinnin laatu.

Tilinpäätöskertomusmenettelyn yhteydessä valtiovarain controller –toiminto ei erillisenä kohteena arvioi ministeriöiden tai politiikkaohjelmien sisäistä valvontaa eikä siitä vaadita myöskään erillistä dokumentaatiota esitettäväksi kertomusmenettelyn yhteydessä.

Ohjauksessaan ja neuvonnassaan valtiovarain controller –toiminto voi kiinnittää huomiota seuraaviin tilinpäätöskertomuksen tuloksellisuuden kuvausten laadun varmistamisen kannalta tärkeisiin kysymyksiin:

1. Onko ministeriössä määritelty tai muutoin omaksuttu selkeä valmisteluprosessi tilinpäätöskertomukselle ja siihen tehtävälle arvioinnille? Tällöin
 - valmisteluun vastuulliset ja näiden tehtävät on määritelty
 - prosessi varmistaa kertomuksen ja arviointien tulosten riittävän johdonmukaisuuden
 - Osallistuuko ministeriön johto (esim. johtoryhmä) tilinpäätöskertomuksen luonnosten käsittelyyn ja arviointiteemojen valintaan?
2. Mahdollistaako ministeriössä omaksuttu prosessi ministeriön parhaan asiantuntemuksen ja myös taloudellisen analyysin hyödyntämisen kertomuksen valmistelussa?
3. Onko ministeriössä määritelty menettelyt, joilla varmistetaan kertomukseen otettavien tietojen oikeellisuus ja riittävyys sekä arviointien mahdollisimman hyvä laatu?

2 POLITIIKKAOHJELMIEN VAIKUTTAVUUSKATSAUSTEN TARKISTUSLISTA

Hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan mukaiseen ohjelmajohtamisjärjestelmään kuuluvien hallituksen politiikkaohjelmien tuloskatsausten tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä arvioidaan valtiovarain controller –toiminnossa lähtökohtaisesti samansuuntaisilla kriteereillä kuin ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvauksia. Tietoja arvioitaessa otetaan kuitenkin huomioon se, että politiikkaohjelman vaikuttavuuskatsauksen enimmäispituus on 2 sivua.

Politiikkaohjelman vaikuttavuuskatsauksen tietojen oikeellisuus ja riittävyys tarkistetaan arvioimalla, sisältääkö politiikkaohjelman vaikuttavuuskatsaus tiiviin yhteenvetoon siitä:

1. miten politiikkaohjelma on saavuttanut sille hallitusohjelmassa ja hallituksen strategia-asiakirjassa asetetut tärkeimmät vaikuttavuustavoitteet ja miltä osin nämä tavoitteet ovat saavuttamatta?
2. missä määrin tavoitteiden saavuttamiseen on vaikutettu politiikkaohjelman toimin ja missä määrin kyse on yleisestä kehityksestä?
3. Miten politiikkaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen on käytetty valtion talousarviossa myönnettyjä valtuuksia tai määrärahoja sekä miten valtion rahoitus jakautuu politiikkaohjelman keskeisimpien toimenpiteisiin joko hallinnonaloittain tai politiikkaohjelman osa-alueittain?

Lisäksi controller –toiminnossa arvioidaan:

4. onko politiikkaohjelman vaikuttavuuskatsausta koskeva esitys asianmukaisesti alikirjoitettu ja onko ohjelmajohtaja tarkistanut tietojen sisällön
5. onko:
 - politiikkaohjelman tuloksellisuustiedot esitetty käyttämällä virallisiin tilastoihin tai muuten järjestelmälliseen seurantamenetelmään perustuvilla indikaattoreilla tai ainakin suurimmalta osin objektiivisesti arvioitavissa olevilla laadullisilla kriteereillä?

- politiikkaohjelman tuloksia kuvaavien tilasto- ja indikaattoritietojen sekä muiden numeeristen tietojen lähde ja laskentaperusteet mainittu, tarvittaessa viittaamalla tätä kuvaaviin dokumentteihin?
 - politiikkaohjelman tulosten indikaattori- ja arviointiperusta ilmiötä ja yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista hyvin kuvaava vai kuvaavatko indikaattorit enemmän panoksia kuin tuotoksia ja tavoitteiden saavuttamista?
 - tuloksellisuuden kehityksestä esitetty kehitystrendistä oikean kuvan antavat aikasarjat?
 - kaavioissa skaalaukset ja esittämistapa sellainen, että se antaa myös suhteellisesti oikean kuvan kehityssuunnasta?
 - sama ilmiö esillä todennäköisesti eri hallinnonalojen raportoinnissa ja onko raportointi tältä osin riittävästi sovitettu yhteen?
6. onko edellä alaluvussa 1.4 esitettyjä hyvän indikaattorin kriteerejä noudatettu politiikkaohjelman indikaattoreissa
 7. onko politiikkaohjelmaa koskevissa arvioinneissa noudatettu edellä alaluvussa 1.5 esitettyjä hyvän arvioinnin kriteereitä
 8. onko ohjelman tuloksellisuuden kuvauksessa
 - asiat esitetty yleiskielellä ja vältetty hallintokielen ja suunnitteluslangin käyttö?
 - asiat esitetty tavalla, että ne avautuvat kansalaisille?
 - asiat esitetty hallituksen tekstinä eikä ministeriön virkamiesten kirjeenä valtiovarainministeriön virkamiehille?
 9. painotetaanko kuvauksessa taloudellisesti merkittävimpiä asioita?
 10. voiko esitettyjen tietojen perusteella hallitus ja eduskunnan valtiovarainvaliokunta käydä keskustelua yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden saavuttamista ja haasteita sekä rahoitusta koskevista kehityslinjoista samoin kuin määrärahojen ja valtion toiminnan kohdentamisesta mahdollisimman tuloksellisella tavalla?

3 TILINPÄÄTÖSKERTOMUKSEN POIKKIHALLINNOLLISTEN LUKUJEN OIKEELLISUUDEN JA RIITTÄVYYDEN KRITERIT

Valtion tilinpäätöskertomuksen alkuosaan otetaan luku 1 taloudellisesta kehityksestä sekä talous- ja finanssipolitiikasta, luku 2 valtiontalouden tilasta sekä erikseen mahdollisesti vuosittain vaihtuvista asiakokonaisuuksista teemakohtaiset luvut, joissa käsitellään erityisesti poikkihallinnollisia kysymyksiä. Vuosittain toistuvina alalukuina tilinpäätöskertomukseen otetaan

- alaluku peruspalveluohjelma ja peruspalvelubudjettitarkastelu, joka sisältää selvityksen peruspalveluohjelman vaikuttavuudesta ja toteutumisesta sekä peruspalvelubudjettitarkastelun toteutumisesta
- alaluku valtion henkilöstöpolitiikka ja henkisten voimavarojen hallinta, jossa arvioidaan valtion henkilöstöpolitiikkaa koskevien tavoitteiden toteutumista, annetaan perustiedot valtion henkilöstön määrästä ja tilasta sekä niiden kehityksestä valtion henkilöstötilinpäätöksen tietojen perusteella samoin kuin seurataan mahdollisesti strategisten henkilöstön määrää ja henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevien linjausten toteutumista.

Valtiovarain controller –toiminnossa arvioidaan näiden lukujen tietojen oikeellisuus ja riittävyys soveltuvin osin samoilla yleisillä kriteereillä kuin ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvaukset. Lukujen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä ja valtiontaloudesta kyseisen teema-alueen osalta. Taloudellisten tietojen tulee olla palautettavissa kustannuslaskentaan ja kirjanpitoon tai kansantalouden tilinpitoon.

Tilinpäätöskertomuksen poikkihallinnollisissa ja teemakohtaisissa luvuissa käytettyjen indikaattoreiden tulee täyttää edellä alaluvussa 1.4 kohdassa esitetyt hyvän indikaattorin ominaisuudet. Teemakohtaisten arviointien laatuvaatimukset ovat samat kuin alaluvussa 1.5. kohdassa esitettyjen ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvauksiin otettavien arviointien kriteerit.

Taloudellista kehitystä sekä talous- ja finanssipolitiikkaa koskevaa lukua arvioidaan sillä perusteella, antaako se oikean ja riittävän kuvan

- hallituksen talouspolitiikan tavoitteiden toteutumisesta ja talouspoliittisten toimenpiteiden vaikutuksista
- kansantalouden kehityksestä ja kehitykseen sisältyvistä riskeistä
- hallituksen finanssipolitiikan tavoitteiden toteutumisesta ja finanssipoliittisten toimenpiteiden vaikutuksista sekä finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen liittyvistä riskeistä. Finanssipolitiikan tavoitteiden toteutusta koskeviin tietoihin kuuluu myös valtiontalouden kehysten pitävyydestä raportointi tai vastaavaa finanssipolitiikan säännön noudattamista koskeva raportointi

Valtiontalouden tilaa koskeva luku sisältää valtion tilinpäätösanalyysin. Tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden kriteerinä on, miten hyvin esitetyt analyysit ja tulkinnat vastaavat valtion tilinpäätöslaskelmista, talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen ja valtion liikelaitosten tilinpäätöslaskelmista ja kansantalouden tilinpidosta saatavaa kuvaa.

4 VALTIONEUVOSTON CONTROLLERIN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

4.1 Lausuman luonne ja sisältö

Valtiovarain controller –toiminnolle kuuluva varmistamistehtävän päätteeksi valtioneuvoston controller antaa tilinpäätöskertomukseen otettavan arviointi- ja vahvistuslausuman tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä. Lausumassa valtioneuvoston controller arvioi myös raportoitujen tietojen hyödynnettävyyttä valtiontaloudellisen päätöksenteon kannalta.

Valtioneuvoston controllerin antamassa arviointi- ja vahvistuslausumassa on kyse talousjohtoon kuuluvan toimijan antamasta arvioinnista ja vahvistuksesta ja siten sisäisestä valvonnasta, jossa keskitytään varmistamaan sitä, että tärkeimmät kontrollit ja laadunvarmistukset on tehty ja ettei raportoinnissa ole tällöin havaittavissa olennaisia virheitä tai puutteita.

Tilinpäätöskertomusraportointia ohjaavan roolinsa mukaisesti valtiovarain controller –toiminto pyrkii kertomusprosessin kuluessa ehkäisemään mahdolliset puutteet tai virheet tietojen sisällössä jo ennen kuin tilinpäätöskertomus esitellään valtioneuvostolle. Tarkoituksena on, että lausuman perusteella valtioneuvostolla on mahdollisuus arvioida tilivelvollisuuden toteuttamiseksi sille laissa säädetyn raportointivelvoitteen täyttämistä ennen kertomuksen antamista. Eduskunnalle ja kansalaisille arviointi- ja vahvistuslausuma antaa todennettua varmuutta siitä, että valtioneuvostossa on pyritty huolehtimaan tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä.

Arviointilausumassa esitetään:

- 1) yleisarvio tilinpäätöskertomusta ja valtion tilinpäätöstä koskevien säännösten noudattamisesta sekä tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä
- 2) arvio siitä, onko valtion tilinpäätös säännösten mukaisesti esitetty ja perustuuko kirjanpitoon sekä vaikuttavatko valtiokonttorin sisäisen valvonnan menettelyiden yhteydessä kertyneet havainnot tai valtiontalouden tarkastusviraston suorittamasta valtion tilinpäätöksen ja keskuskirjanpidon tarkastuksesta saadut tiedot tilinpäätöksen hyväksyttävyyteen hallituksessa

- 3) arvio valtiontaloutta ja valtion taloudenhoitoa koskevien tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä
- 4) havainnot valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmista liikelaitosten ja rahastojen tilintarkastajien kertomusten sekä tilinpäätösten vahvistamisen ja siihen liittyvän valtioneuvoston raha-asianvaliokunnan käsittelyn perusteella
- 5) yleisarvio valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitystä koskevien poikkihallinnollisia seikkoja ja ministeriöiden toimialoitain esitettyjen tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä ja käytettävyydestä

Lausuma perustellaan suppeasti keskeisimmillä havainnoilla.

4.2 Lausuman perustana olevat analyysit ja kontrollit

Lausuman perustana on valtiovarain controller –toiminnon työ tilinpäätöskertomusmenettelyn ohjauksessa ja siihen liittyvä ministeriöiden seuranta- ja arviointijärjestelmien seuranta. Lausuman perustana on erityisesti ehdotusten ja luonnosten tilinpäätöskertomukseen analyttinen ja yksityiskohtainen käsittely valtiovarain controller –toiminnossa sekä valtiovarainministeriön budjettiosastolla ja muilla valtiovarainministeriön osastoilla. Tämän käsittelyn yhteydessä tehdään riskipainotteisella otannalla analyttisiä tarkistuksia ja tietojen vertailuja virallisiin tilastoaineistoihin ja valtion kirjanpidon tietoihin sekä talousarvioon ja talousarvioehdotukseen sekä eri toimialoilla toiminnan tuloksellisuutta koskeviin arviointeihin. Analyttisiä vertailuja tehdään myös kansainvälisten järjestöjen, erityisesti Euroopan unionin komission, OECD:n ja IMF:n tietoihin.

Tilinpäätöskertomuksessa raportoitavien teema- tai asiakokonaisuutta koskevien arviointien osalta valtiovarain controller –toiminnossa pyritään osaltaan tilinpäätöskertomusmenettelyn ohjauksen yhteydessä vaikuttamaan siihen, että arviointiaiheet kattavat ministeriön toiminnan ja sen hallinnonalarajat ylittävät yhteydet tilivelvollisuuden edellyttämällä tavalla riittävän kattavasti kun eri vuosina tarkasteluun otettavat asiakokonaisuuden otetaan huomioon. Arviointien osalta kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että edellä alaluvussa 1.5 esitetyt hyvän arvioinnin kriteerit on otettu huomioon.

Tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä koskevassa arviointi- ja vahvistuslausumassa otetaan huomioon erityisesti eri ministeriöiden ja ministeriöiden välisten poikkihallinnollisten ohjaus-, seuranta- ja arviointiprosessien jatkuva seuranta ja katselmointi, jota tehdään valtiovarain controller –toiminnossa. Huomioon otetaan myös havainnot ja tiedot, jotka saadaan controller –toiminnon osallistumisessa valtioneuvoston raha-asianvaliokunnan ennakkolliseen finanssivalvontaan. Huomioon otetaan myös talousarvioehdotusten käsittelyprosessien ja toiminta- ja taloussuunnitelmien tarkastelun perusteella saatavat tiedot ja havainnot siitä, miten ohjausjärjestelmä toimii ja miten ohjausta koskevat tunnusluvut ja muut kriteerit on määritelty.

Käytännössä ei ole mahdollista täydellisesti varmistaa kaikkien valtion tilinpäätös-kertomuksessa olevien tietojen oikeellisuutta ja riittävyttä eikä sen perustana olevien tietojen luotettavuutta. Arvioinnissa keskitytäänkin valtion talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen suuruuden sekä talousarvioesityksen pääluokkaperusteluiden selvitysosien perusteella kaikkein olennaisimpiin tietoihin.

Arviointilausuman antamisessa nojaututaan laajalti muiden tahojen suorittamiin varmistuksiin ja antamiin tietoihin.

Arviointi- ja vahvistuslausuma ei ole sisäisen tarkastuksen kertomukseen rinnastuva lausuma eikä se edusta tilintarkastuksella tai toiminnantarkastuksella saatavaa varmuustasoa. Arviointi- ja vahvistuslausuma on valtioneuvostolle saatavissa olevan aineiston sekä kertomusta valmisteltaessa tehdyn raportoinnin muotoa ja sisältöä koskevien oikeudellisten vaatimusten soveltamisen tarkistamisen ja raportoinnin yleisen arvioinnin perusteella esitetty yhteenveto tilinpäätöskertomusraportoinnin tilasta ja kertomuksen laadusta.

Arviointi- ja vahvistuslausuman antamisessa hyödynnetään valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksia ja tilintarkastuksen tietoja, jotka tarkastusvirasto siitä annetun lain mukaisesti antaa tiedoksi myös valtiovarainministeriölle ja kunkin hallinnonalan ministeriölle sekä systemaattisesti eräitä muita arviointitietoja.

Controller –toiminnossa hyödynnettäviä tietolähteitä ovat:

- Valtiontilintarkastajien kertomukset
- Valtiontalouden tarkastusviraston vuositilintarkastuksen kertomukset ja vuosiyhteenvedot
- Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuksen kertomukset, jotka on julkaistu kertomusvuoden aikana tai kertomusvuotta edeltävän vuoden aikana ja jotka liittyvät tilinpäätöskertomuksessa esille tulevaan asiaan
- Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Suomea koskevilta tai muilta merkityksellisiltä osiltaan
- Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erilliskertomukset merkityksellisiltä osiltaan
- Valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilintarkastajien kertomukset sekä tilinpäätösten vahvistamismenettelyssä valtioneuvoston raha-asiaINVALIOKUNNALLE esitetyt asiakirjat ja selvitykset.

OHJAUS JA TILIVELVOLLISUUS

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin: (09) 160 01
Telefaksi: (09) 160 33123
www.vm.fi

4/2006

VALTION TILINPÄÄTÖSKERTOMUKSEN
*tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden
varmistaminen*

ISSN 1796-1351

ISBN 951-804-670-0 (pdf)